

ZIŅOJUMS PAR VIDES INVESTĪCIJĀM

2010

ZIŅOJUMU IZSTRĀDĀJA:

Investīciju departaments

Dabas aizsardzības departaments

Klimata politikas un tehnoloģiju departaments

Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācija

Projektu finanšu un atbalsta departaments

Projektu ieviešanas departaments

ZIŅOJUMS PAR VIDES INVESTĪCIJĀM

2010

Rīga

SATURS

PRIEKŠVārds.....	5
IEGULDĪTĀS INVESTĪCIJAS VIDES AIZSARDZĪBĀ.....	7
VIDES AIZSARDZĪBAS PASĀKUMIEM PIEŠĶIRTAIS LĪDZFINANSĒJUMS	9
INVESTĪCIJAS ŪDENSSAIMNIECĪBAS INFRASTRUKTŪRAS ATTĪSTĪBĀ	11
INVESTĪCIJAS ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS SISTĒMAS ATTĪSTĪBĀ	14
INVESTĪCIJAS VĒSTURISKI PIESĀRŅOTO VIETU SANĀCIJĀ.....	16
INVESTĪCIJAS SILTUMNĪCEFĒKTA GĀZU EMISIJU SAMAZINĀŠANĀ.....	16
INVESTĪCIJAS DABAS AIZSARDZĪBĀ.....	18
EIROPAS EKONOMIKAS ZONAS FINANŠU INSTRUMENTA UN NORVĒGIJAS VALDĪBAS DIVPUSĒJĀ FINANŠU INSTRUMENTA APGUVE.....	21

PRIEKŠVārds

Pagājušais 2010. gads aizvadīts ekonomiskās krīzes ēnā, kas ietekmējusi vides politikas īstenošanas efektivitāti, jo uzsvars tika likts uz ekonomikas stimulēšanas pasākumiem nevis Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas stratēģiskā mērķa – ilgtspējīga attīstība – sasniegšanu. Tajā pašā laikā ekonomiskās aktivitātes veicinājuši arī vides aizsardzības projektu īstenošanai pieejamie Eiropas Savienības fondu līdzekļi un starptautiskajā emisiju tirdzniecībā iegūtie klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzekļi. Investīcijas vides aizsardzības infrastruktūras attīstības un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas projektu īstenošanai ietekmējušas ne tikai būvniecības nozares attīstību, bet arī būvmateriālu ražošanu un, lai arī tikai projektu īstenošanas laikā, ir nodrošinātas arī darbavietas būvniecībā strādājošajiem, kas ir nozīmīgs faktors reģionālajai attīstībai.

Neskatoties uz to, ka valstī galvenā uzmanība tika pievērsta tiešajiem ekonomikas stimulēšanas pasākumiem, vides aizsardzības infrastruktūras izveides, siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanas, vides risku samazināšanas un dabas aizsardzības un bioloģiskās daudzveidības saglabāšanas pasākumu īstenošanā atskaites periodā kopumā ieguldīti 127,47 milj. latu, no kuriem lielākā daļa – 106,26 milj. latu ieguldīti ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībā. Dažādās ieviešanas stadijās 2010. gadā atradās ūdenssaimniecības infrastruktūras projekti 80 pilsētās un 159 apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000, kur tiek uzlabota gan ūdensapgādes un kanalizācijas pakalpojumu kvalitāte, gan šo pakalpojumu pieejamība, izbūvējot jaunus ūdensapgādes un kanalizācijas tīklus. Savukārt atkritumu apsaimniekošanas jomā rekultivētas 23 sadzīves atkritumu izgāztuves 33 ha platībā, nobeigumam tuvojās Latvijā pēdējā plānotā sadzīves atkritumu poligona „Dziļā vāda” būvniecība, kā arī tika uzsākta virkne projektu, kas veicinās atkritumu dalītās vākšanas attīstību.

Kaut arī ieguldījumu ūdenssaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras attīstībā, kā arī energoefektivitātes paaugstināšanas pasākumos mērķis ir vides kvalitātes uzlabošana, samazinot vidē novadīto piesārņojumu, šīs aktivitātes ietekmē arī reģionu, atsevišķu teritoriju un pašvaldību līdzsvarotu attīstību, jo nodrošina bāzes infrastruktūru uzņēmējdarbības attīstībai un uzlabo sociālo pakalpojumu kvalitāti. Piemēram, 88 pašvaldību ēkās, tai skaitā 33 bērnudārzos, 50 skolās, 1 kultūras centrā un 4 administrācijas ēkās 2010. gadā pabeigti kopumā 34 projekti, kuru rezultātā ne tikai paaugstināta šo ēku energoefektivitāte un samazinātas siltumnīcefekta gāzu emisijas, bet arī uzlabota vide, kurā diendienā uzturas mūsu jaunā paaudze.

Nākamajā 2011. gadā sagaidāmas vēl lielākas investīcijas vides aizsardzības pasākumos, jo līdztekus jau ieviešanā esošajiem projektiem ministrijā izveidotās projektu iesniegumu vērtēšanas komisijas kopumā 2010. gadā apstiprinājušas

projektus par 185 milj. latu no Eiropas Savienības fondiem un klimatu pārmaiņu finanšu instrumenta. Par piešķirto līdzfinansējumu paredzēts uzlabot ūdenssaimniecības sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti 126 pilsētās un apdzīvotās vietās, attīstīt sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu infrastruktūru un iekārtot dalītās vākšanas punktus, kompostēšanas laukumus un atkritumu šķirošanas līnijas, kā arī rekonstruēt hidrotehniskās būves plūdu draudu samazināšanai Pļaviņu un Jēkabpils pilsētās.

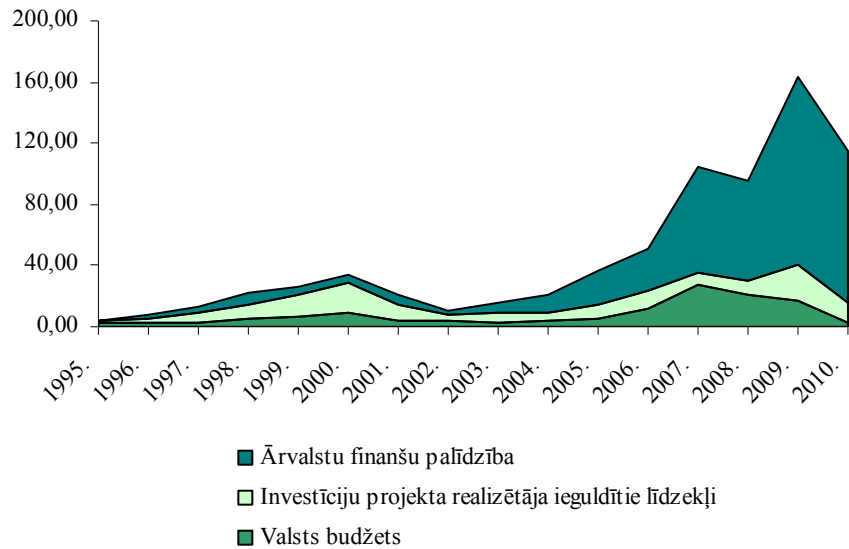
Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas jomā tiks veicināta oglekļa dioksīda emisiju samazināšana 20 augstākās izglītības iestāžu ēkās un 111 valsts un pašvaldību dibināto profesionālās izglītības iestāžu ēkās, kā arī 40 pašvaldību ēkās. Pašvaldības un komersanti rekonstruēs vai nomainīs siltumenerģijas vai elektroenerģijas ražošanas iekārtas, lai fosilos energoresursus varētu aizvietot ar atjaunojamiem energoresursiem, kā arī uzstādīs jaunas elektroenerģijas ražošanas iekārtas, kas ražos elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem. 20 projektu ietvaros tiks izstrādāti jauni un testēti un pilnveidoti jau izstrādāti produkti un tehnoloģijas siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai.

Novēlu veiksmīgu sadarbību projektu īstenotājiem ar ministrijas speciālistiem, lai kopīgiem spēkiem pieejamās investīcijas tiktu efektīvi izmantotas gan vides kvalitātes uzlabošanā, gan pašvaldību kopējā attīstībā.

Raimonds Vējonis
vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrs

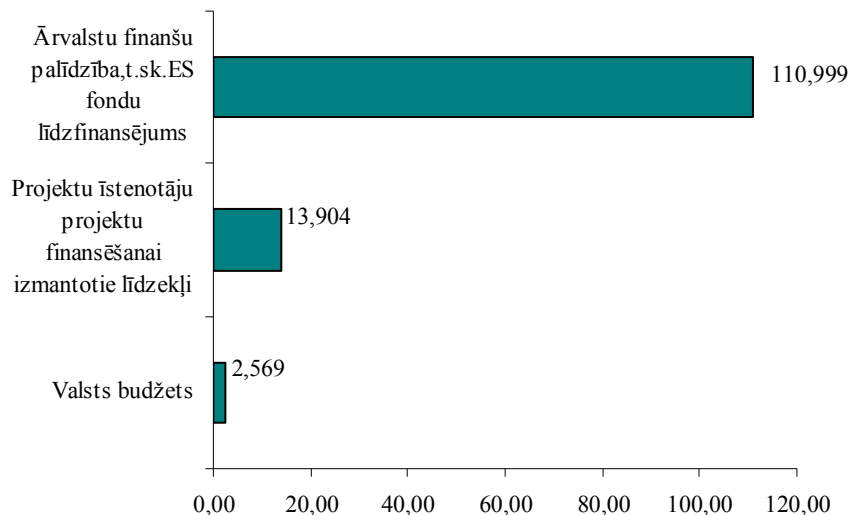
IEGULDĪTĀS INVESTĪCIJAS VIDES AIZSARDZĪBĀ

Laikā no 1995. līdz 2010. gadam ūdenssaimniecības un atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras projektos ieguldīti 740,15 milj. latu, no tiem 61,8% no investīcijām jeb 457,28 milj. latu ieguldījuši ārvalstu divpusējās sadarbības partneri un Eiropas Savienības (turpmāk – ES) fondi un programmas, attiecīgi valsts budžets – 17,3% jeb 128,17 milj. latu un projektu īstenotāji – 20,9% no kopējām investīcijām jeb 154,7 milj. latu (1. attēls).

1.attēls. Finanšu avotu ieguldījumu dinamika vides sektorā, 1995 – 2010, milj. LVL

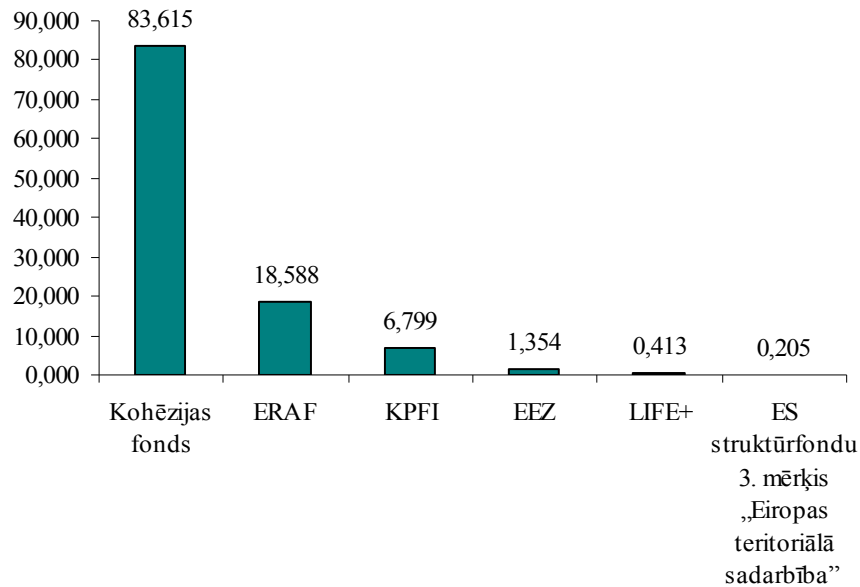
2010. gadā vides investīciju un tehniskās palīdzības projektos kopumā ieguldīti 127,473 milj. latu (2. attēls). ES fondu līdzfinansējums un klimata pārmaiņu finanšu instrumenta (turpmāk – KPFI) ieguldījums sastāda 87,1% no ieguldītajiem līdzekļiem, valsts budžets – 2,0%, bet projektu īstenotāju līdzekļi – 10,9% no ieguldītajām investīcijām.

2. attēls. Vides investīcijas atbilstoši finanšu avotam, 2010, milj. LVL

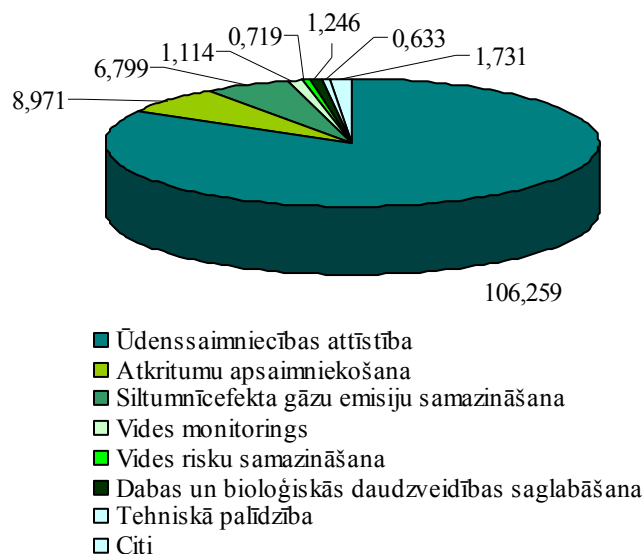
No šiem ES fondu un klimata pārmaiņu finanšu instrumenta 110,99 milj. latu vislielāko daļu jeb ~75,3% sastāda Kohēzijas fonda līdzfinansējums, Eiropas Reģionālās attīstības fonda (turpmāk – ERAF) līdzfinansējums – 16,75%, KPFI – 6,13%, Eiropas ekonomiskās zonas finanšu instruments un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instruments (turpmāk – EEZ) –

1,22%, LIFE+ programma ~0,37% un ES struktūrfondu 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” 2007. – 2013. gadam Eiropas teritoriālās sadarbības programmas līdzfinansējums – 0,2% (3. attēls).

3. attēls. ES fondu un klimata pārmaiņu finanšu instrumenta ieguldījums vides aizsardzības projektos, 2010, milj. LVL

Analizējot investīcijas vides aizsardzībā, vislielākās investīcijas ieguldītas ūdenssaimniecības infrastruktūras un tehniskās palīdzības projektos – 106,259 milj. latu, t.i., 83,4%, atkritumu apsaimniekošanā ieguldīti 8,971 milj. latu (7,0%) un siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas projektos 6,799 milj. latu, jeb 5,3% no kopējām investīcijām. 2010. gadā veikti ieguldījumi arī vides monitoringa projektos 1,114 milj. latu apmērā (0,9%), 0,719 milj. latu (0,6%) ieguldīti hidrotehnisko būvju rekonstrukcijā un plūdu draudu risku novēršanā, kā arī īstenoti tehniskās palīdzības projekti ministrijas institucionālās kapacitātes stiprināšanai 0,633 milj. latu apmērā (0,5%). ES struktūrfondu 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība”, LIFE+ programmas un EEZ ietvaros, piesaistot valsts budžeta finansējumu, atbalstīti dabas aizsardzības projekti 1,246 milj. latu apmērā (4. attēls).

4. attēls. Investīciju sadalījums pa prioritārajiem darbības virzieniem, 2010, milj. LVL

VIDES AIZSARDZĪBAS PASĀKUMIEM PIEŠKIRTAIS LĪDZFINANSĒJUMS

No vides aizsardzības pasākumiem pieejamajiem ES un ārvalstu finanšu palīdzības līdzekļiem 2010. gadā apstiprināts finansējums 185,273 milj. latu apmērā. Kopumā Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda līdzfinansējuma piesaistei apstiprināts 141 projekts, no kuriem 42 projektus plānots īstenot ar Kohēzijas fonda līdzfinansējumu 124,041 milj. latu apmērā un 99 projektus – ar ERAF līdzfinansējumu 25,355 milj. latu apmērā. Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu projektu īstenošanai apstiprināts KPFI finansējums 35,88 milj. latu apmērā (1. tabula).

1. tabula. Apstiprinātais ES fondu un ārvalstu līdzfinansējums vides aizsardzības projektiem, 2010, milj. LVL

Aktivitāte	Finansētājs	Apstiprinātais finansējums, milj. LVL
Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000	ERAF	21,210
Vides risku samazināšana	ERAF	4,145
Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000	Kohēzijas fonds	110,902
Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība	Kohēzijas fonds	5,871
Dalītās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība	Kohēzijas fonds	2,230
Dabas aizsardzība	Kohēzijas fonds	2,687
Vides monitorings un kontrole	Kohēzijas fonds	2,350
Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana	KPFI	35,877
Kopā		185,273

Lielāko daļu, t.i., 67% no piešķirtā finansējuma sastāda Kohēzijas fonda līdzfinansējums, savukārt KPFI finansējums – 19% un ERAF – 14% no kopējiem piešķirtajiem ES fondu un citas ārvalstu palīdzības līdzekļiem.

Darbības programmas „Infrastruktūra un pakalpojumi” papildinājuma ietvaros 2010. gadā tika apstiprināts līdzfinansējums vides aizsardzības projektiem 8 aktivitāšu ietvaros:

- 3.4.1.1. aktivitātē „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000” apstiprināti 96 projekti,
- 3.4.1.5.1. apakšaktivitātē „Pļaviņu un Jēkabpils pilsētu plūdu draudu samazināšana” apstiprināti 2 projekti,
- 3.4.1.5.2. apakšaktivitātē „Hidrotehnisko būvju rekonstrukcija plūdu draudu risku novēršanai un samazināšanai” apstiprināts 1 projekts,
- 3.5.1.1. aktivitātē „Ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstība aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000” apstiprināti 30 projekti,
- 3.5.1.2.2. apakšaktivitātē „Reģionālu atkritumu apsaimniekošanas sistēmu attīstība” apstiprināti 2 projekti,
- 3.5.1.2.3. apakšaktivitātē „Dalītās atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstība” apstiprināti 5 projekti,
- 3.5.1.3. aktivitātē „Infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās” apstiprināts 1 projekts,
- 3.5.1.4. aktivitātē „Vides monitoringa un kontroles sistēmas attīstība” apstiprināti 4 projekti.

KPFI ietvaros atskaites periodā tika apstiprināts līdzfinansējums 132 siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošiem projektiem 5 konkursu ietvaros:

- konkursā „Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana” apstiprināti 20 projekti,

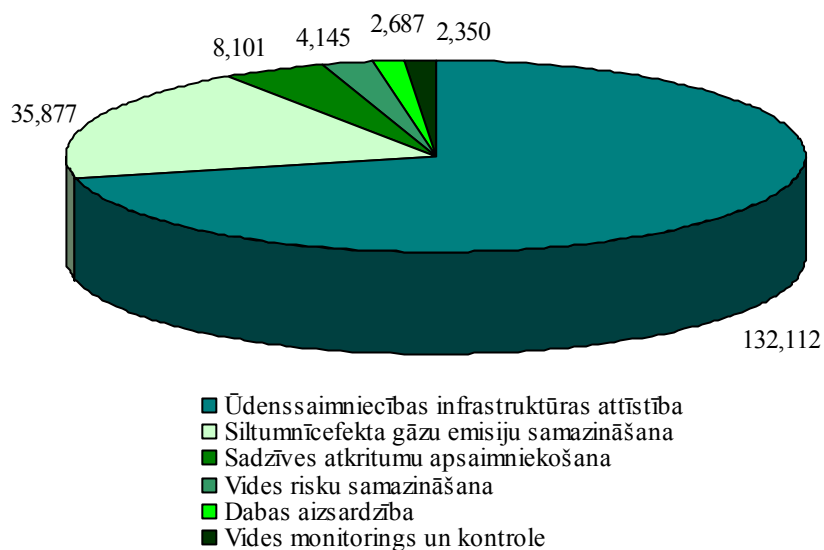
- konkursā „Tehnoloģiju pāreja no fosilajiem uz atjaunojamajiem energoresursiem” apstiprināti 47 projekti,
- konkursā „Ergoefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās” apstiprināti 20 projekti,
- konkursā „Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai pašvaldību ēkās” apstiprināti 18 projekti,
- konkursā „Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās” apstiprināti 27 projekti.

2. tabula. Apstiprinātais Klimata pārmaiņu finanšu instrumenta līdzfinansējums vides aizsardzības projektiem, 2010, milj. LVL

Konkurss	KPFI līdzfinansējums, milj. LVL
Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana	1,742
Tehnoloģiju pāreja no fosilajiem uz atjaunojamajiem energoresursiem	7,163
Ergoefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās	7,028
Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai pašvaldību ēkās	8,522
Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās	11,423
Kopā	35,877

Vislielākais atbalsts, t.i., ~32% no KPFI piešķirtā līdzfinansējuma apstiprināts konkursā „Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās”, konkursā „Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai pašvaldību ēkās” ~23%, konkursā „Ergoefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās” – 20%, konkursā „Tehnoloģiju pāreja no fosilajiem uz atjaunojamajiem energoresursiem” ~20%, bet konkursā „Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana” tikai ~5% no KPFI piešķirtā līdzfinansējuma (2. tabula).

Finansējums piešķirts ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībai – 71,3% no kopējā piešķirtā finansējuma, sadzīves atkritumu poligonu infrastruktūras attīstībai – 4,4%, vides risku samazināšanai – 2,2%, dabas aizsardzībai – 1,5%, vides monitoringam un kontrolei – 1,3%, kā arī siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas pasākumiem – 19,4% no kopējā piešķirtā finansējuma (5. attēls).

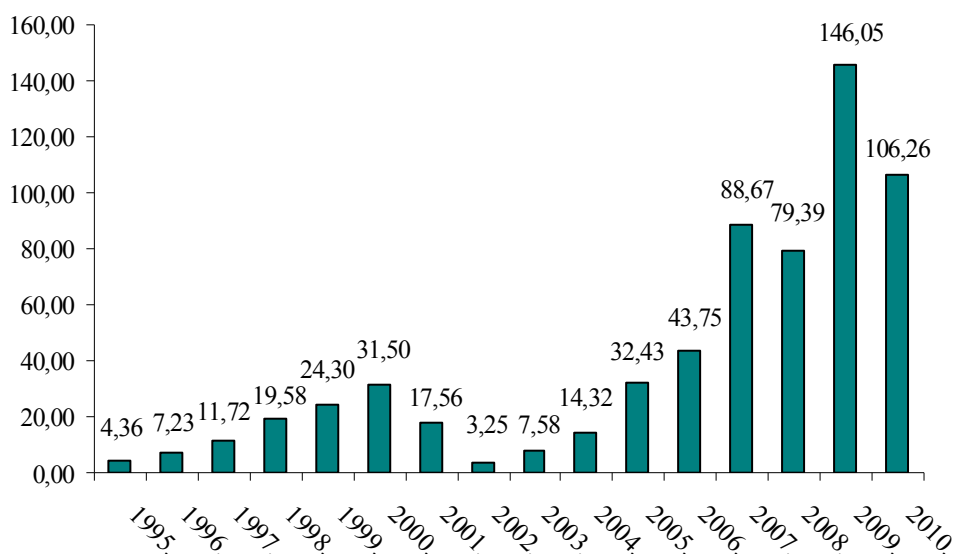
5. attēls. Piešķirtā ES fondu un ārvalstu līdzfinansējuma sadalījums pa vides aizsardzības jomām, 2010, milj. LVL

Par piešķirto finansējumu paredzēts attīstīt 2 sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu infrastruktūru, rekonstruēt hidrotehniskās būves plūdu draudu samazināšanai Pļaviņu un Jēkabpils pilsētās, iegādāties aparāturu, lai nodrošinātu ES direktīvu prasības ūdens un gaisa monitoringa un vides kontroles veikšanā, veicināt sadzīves atkritumu dalīto vākšanu, iekārtojot dalītās vākšanas punktus, kompostēšanas laukumus un atkritumu šķirošanas līnijas, kā arī paredzēts uzlabot ūdenssaimniecības sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti 96 apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000 un 30 aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000.

Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas jomā tiks veicināta oglekļa dioksīda emisiju samazināšana izglītības iestādēs – 20 augstākās izglītības iestāžu ēkās, veicot ēku siltināšanas darbus un 111 valsts un pašvaldību dibināto profesionālās izglītības iestāžu ēkās, veicot ēku siltināšanas darbus un nomainot apkures sistēmu no fosilajiem uz atjaunojamiem energoresursiem, kā arī 40 pašvaldību sabiedriskajās ēkās un pašvaldību autonomo funkciju nodrošināšanai nepieciešamajās ēkās, veicot ēku siltināšanas darbus un nomainot apkures sistēmu no fosilajiem uz atjaunojamiem energoresursiem. 11 pašvaldības, 1 izglītības iestāde un 35 komersanti rekonstruēs vai nomainīs siltumenerģijas vai elektroenerģijas ražošanas iekārtas, lai fosilos energoresursus varētu aizvietot ar atjaunojamiem energoresursiem, kā arī uzstādīs jaunas elektroenerģijas ražošanas iekārtas, kas ražos elektroenerģiju no atjaunojamiem energoresursiem. 20 projektu ietvaros tiks izstrādāti jauni un testēti un pilnveidoti jau izstrādāti produkti un tehnoloģijas siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanai.

INVESTĪCIJAS ŪDENSsAIMNIECĪBAS INFRASTRUKTŪRAS ATTĪSTĪBĀ

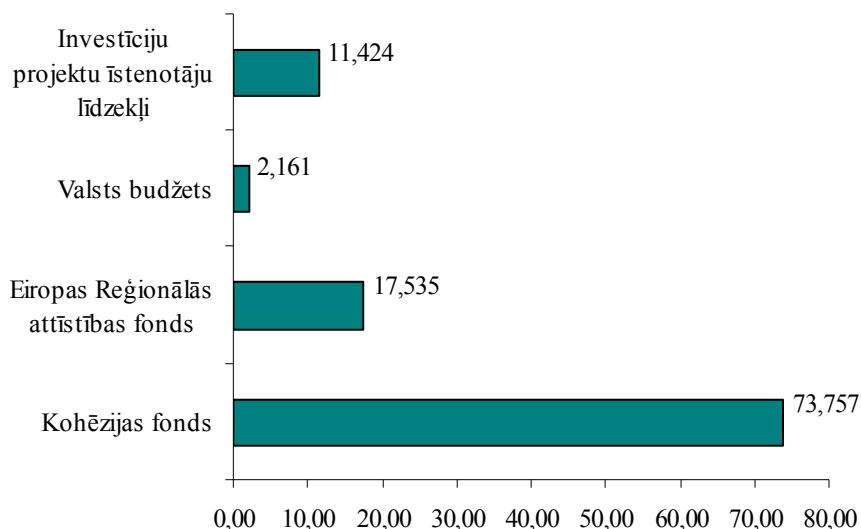
Laikā no 1995. līdz 2010. gadam ūdenssaimniecības attīstībā ieguldīti ~ 637,96 milj. latu, no tiem 393,17 milj. latu jeb 62% no kopējām investīcijām ir ārvalstu finanšu palīdzība, ieskaitot ES fondus, valsts budžeta dotācija – 110,39 milj. latu jeb 15% un projektu īstenotāju ieguldītie līdzekļi – 134,39 milj. latu jeb 21% no kopējām investīcijām. Ieguldījumi ūdenssaimniecības attīstībā būtiski pieauguši pēdējo gadu laikā (6. attēls).

6. attēls. Investīcijas ūdenssaimniecības sistēmas attīstībā, 1995-2010, milj. LVL

Kopumā ūdenssaimniecības sfērā 2010. gadā ieguldīti 106,259 milj. latu, no tiem 104,877 milj. latu ieguldīti ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstības projektos (7. attēls). 87% no kopējām investīcijām ir ES fondu līdzfinansējums, valsts budžeta dotācija – 2,1% un projektu īstenotāju ieguldītie līdzekļi – 10,9% no kopējām ieguldītajām investīcijām infrastruktūras projektos. Ieguldījumi ūdenssaimniecības sfērā ietver gan pēdējos maksājumus

par 2004. – 2006. gada ES finanšu plānošanas perioda Kohēzijas fonda līdzfinansētajiem projektiem, gan investīcijas 2007. – 2013. gada ES finanšu plānošanas perioda infrastruktūras projektos. 2004. – 2006. gada ES finanšu plānošanas perioda Kohēzijas fonda līdzfinansētajiem projektiem kopējie maksājumi sastāda 13,776 milj. latu, no kuriem Kohēzijas fonda līdzfinansējums ir 5,477 milj. latu, valsts budžeta maksājumi – 0,17 milj. un projektu īstenotāju līdzekļi – 8,282 milj. latu.

7. attēls. Investīcijas ūdenssaimniecības sistēmas attīstībā, 2010, milj. LVL

Atskaites periodā investīcijas ūdenssaimniecības attīstībā ieguldītas 80 aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000 un 159 apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000 (3. tabula). Ar Kohēzijas fonda atbalstu 2010. gadā no 78 apstiprinātajiem projektiem tika pabeigti trīs ūdenssaimniecības infrastruktūras investīciju projekti Balvos, Krāslavā un Priekulē, piesaistot Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzekļus no apstiprinātajiem 166 projektiem 4 projekti – Lūznavas, Ploces, Gaujienas un Vandānu ciemos. Īstenojot ūdenssaimniecības infrastruktūras projektus, līdz 51,42% palielinājies to Latvijas iedzīvotāju skaits, kuriem ir pieejami centralizētie notekūdeņu savākšanas un attīrīšanas pakalpojumi, kā rezultātā tiek samazināts ar neattīrītiem notekūdeņiem vidē novadītais piesārņojums, kā arī palielinājies to iedzīvotāju skaits, kuriem ir nodrošināta centralizēto ūdens apgādes pakalpojumu pieejamība, attiecīgi no 44% 2004. gadā līdz 57,02% Latvijas iedzīvotāju.

3. tabula. Aglomerāciju un apdzīvoto vietu, kur īstenoti ūdenssaimniecības projekti, sadalījums pa plānošanas reģioniem, 2010

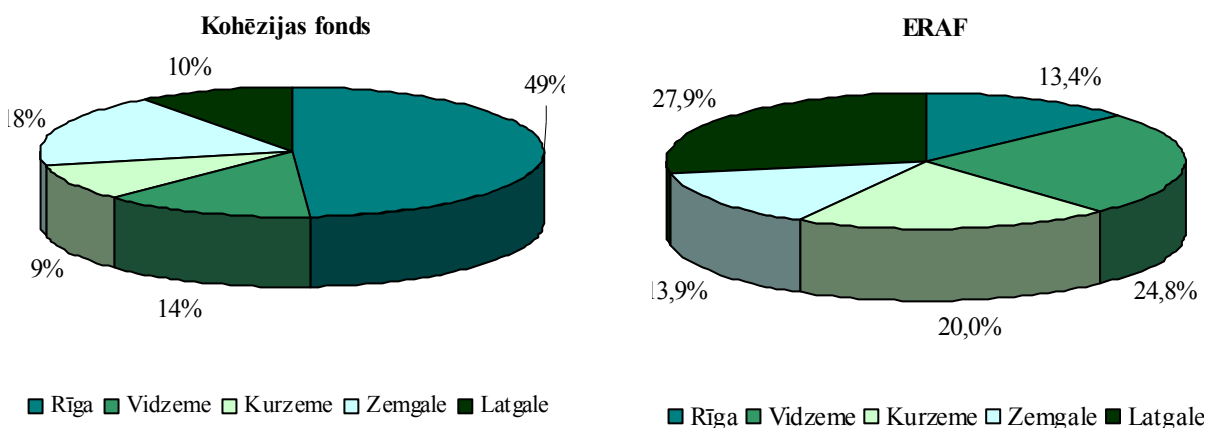
Plānošanas reģions	Aglomerāciju skaits	Apdzīvoto vietu skaits
Rīga	22	21
Vidzeme	17	36
Kurzeme	13	34
Zemgale	15	26
Latgale	13	42
Kopā	80	159

Īstenojot Kohēzijas fonda un ERAF līdzfinansētos projektus, lielākās investīcijas infrastruktūras projektos ieguldītas Rīgas plānošanas reģionā – 44,695 milj. latu jeb 43% no kopējām investīcijām, Vidzemes – 16,292 milj. (16%), Latgales – 13,889 milj. (13%), Kurzemes – 11,562 milj. (11%) un Zemgales plānošanas reģionā – 18,439 milj. latu jeb 18% no kopējām investīcijām (4. tabula).

4. tabula. Ieguldītās investīcijas plānošanas reģionos, īstenojot Kohēzijas fonda un ERAF līdzfinansētos infrastruktūras projektus, 2010

Plānošanas reģions	Investīcijas, LVL
Rīga	44 695
Vidzeme	16 292
Kurzeme	11 562
Zemgale	18 439
Latgale	13 889
Kopā	104 877

Atšķirīgs ir ieguldīto investīciju sadalījums pa plānošanas reģioniem, ja salīdzina ieguldījumus Kohēzijas fonda un ERAF līdzfinansētajos projektos (8.attēls). Lielākie ieguldījumi, īstenojot Kohēzijas fonda līdzfinansētos projektus, veikti Rīgas plānošanas reģionā – 49% no ieguldītajām investīcijām, savukārt, īstenojot ERAF līdzfinansētos projektus, – Latgales plānošanas reģionā, t.i., 27,9% no ieguldītajām investīcijām. Mazākās investīcijas, īstenojot Kohēzijas fonda un ERAF līdzfinansētos projektus, ieguldītas Zemgales plānošanas reģionā, attiecīgi – 8% un 3,9% no ieguldītajām investīcijām atbilstošajos Kohēzijas fonda un ERAF līdzfinansētajos projektos.

8. attēls. Ieguldīto investīciju sadalījums pa plānošanas reģioniem, 2010

Aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu no 10 000 līdz 100 000 Kohēzijas fonda līdzfinansētajos infrastruktūras attīstības projektos ieguldīti 43,975 milj. latu jeb 51% no kopējām investīcijām, aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu no 2000 līdz 10 000 – 25,675 milj. latu jeb 29,8% no ieguldītajām investīcijām, aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 100 000 (Rīga, Daugavpils), attiecīgi – 16,484 milj. latu jeb 19% no ieguldītajām investīcijām.

Analizējot investīcijas ūdenssaimniecības infrastruktūras attīstībā sadalījumā pa upju baseinu apgabaliem, redzams, ka, īstenojot Kohēzijas fonda līdzfinansētos projektus, vislielākie ieguldījumi 2010. gadā veikti Daugavas upju baseina apgabala aglomerācijās – 42% no kopējām investīcijām, Lielupes upju baseina apgabala aglomerācijās – 26%, savukārt Gaujas un Ventas upju baseina apgabala aglomerācijās – katrā ~16% no kopējām investīcijām aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000 (5. tabula).

5. tabula. Investīciju sadalījums pa upju baseiniem, 2010

Upju baseini	Investīcijas milj. LVL
Daugavas upju baseins	36 332
Gaujas upju baseins	14 018
Ventas upju baseins	13 363
Lielupes upju baseins	22 420

Daugavas upju baseina apgabalā īstenoti projekti 35 aglomerācijās, Gaujas – 17, Ventas – 17 un Lielupes upju baseina apgabalā – 11 aglomerācijās ar cilvēku ekvivalentu lielāku par 2000.

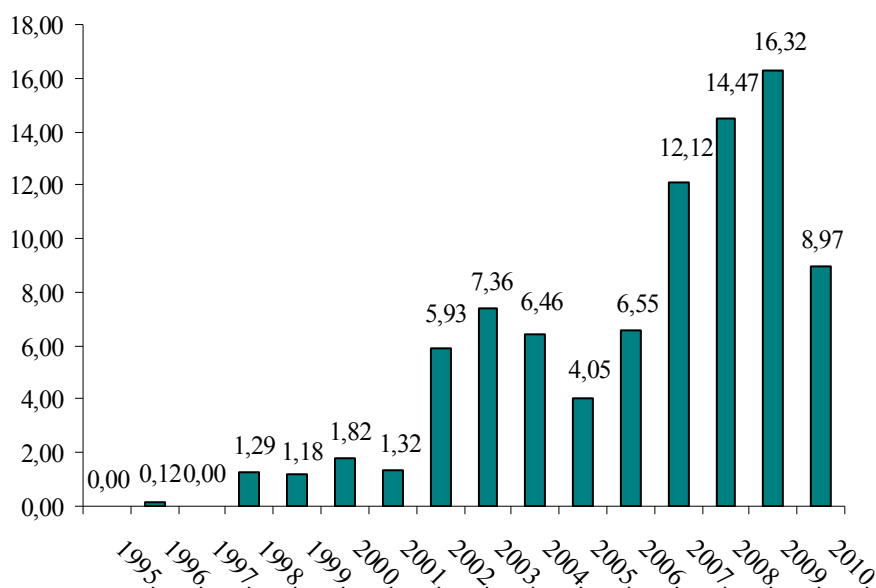
2010. gadā pabeigtajos Kohēzijas fonda līdzfinansētajos projektu ietvaros palielināta ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamība, paplašinot kanalizācijas tīklus par ~34,26 km un ūdensapgādes tīklus par ~11,25 km, un kvalitāte, rekonstruējot ~0,83 km kanalizācijas tīklu un ~13,26 km ūdensapgādes tīklu. Normatīvo aktu prasībām atbilstoša notekūdeņu attīrīšana nodrošināta Priekulē un Krāslavā, kā arī dzeramā ūdens kvalitātes uzlabošanai izbūvētas 3 jaunas ūdens sagatavošanas stacijas.

Apdzīvotās vietās ar iedzīvotāju skaitu līdz 2000 ar ERAF atbalstu 2010. gadā pabeigti 4 ūdenssaimniecības infrastruktūras projekti – Gaujienā nodrošināta normatīvajiem aktiem atbilstoša gan notekūdeņu attīrīšana gan dzeramā ūdens sagatavošana, Plocē izbūvētas un Vandānos rekonstruētas dzeramā ūdens sagatavošanas iekārtas, bet visos 4 projektos paplašināti un rekonstruēti kanalizācijas un ūdensapgādes tīkli.

Kopumā 2010. gadā pabeigtajos Kohēzijas fonda un ERAF līdzfinansētajos projektos palielināta ūdenssaimniecības pakalpojumu pieejamība, paplašinot kanalizācijas tīklus par ~36,3 km un ūdensapgādes tīklus par ~13,1 km, un kvalitāte, rekonstruējot ~3,5 km kanalizācijas tīklu un ~19,3 km ūdensapgādes tīklu.

INVESTĪCIJAS ATKRITUMU APSAIMNIEKOŠANAS SISTĒMAS ATTĪSTĪBĀ

Laikā no 1995. līdz 2010. gadam sadzīves atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras attīstībā un normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācijā ieguldīti 87,95 milj. latu. Ārvalstu finanšu palīdzība, ieskaitot ES fondus, šo gadu laikā sasniegusi 57,48 milj. latu, valsts budžeta dotācija – 10,17 milj. latu, projektu īstenotāju ieguldītie līdzekļi – 20,30 milj. latu (9. attēls).

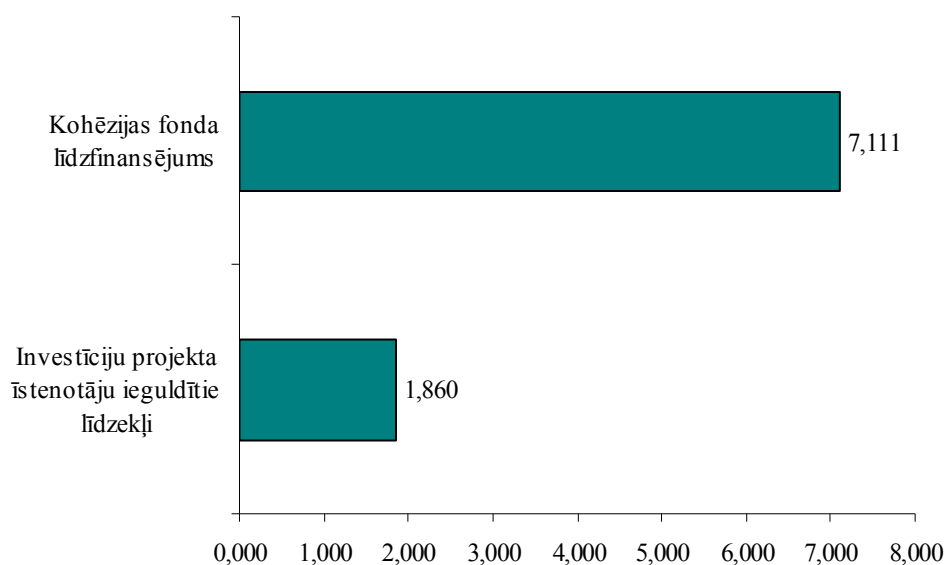
9. attēls. Investīcijas atkritumu apsaimniekošanas attīstībā, 1995-2010, milj. LVL

Ieguldot investīcijas, rekultivētas normatīvo aktu prasībām neatbilstošas sadzīves atkritumu izgāztuves, izveidoti dalītās vākšanas punkti, dalītās vākšanas laukumi, šķirošanas līnijas un kompostēšanas iekārtas. Tomēr lielākā daļa no investīcijām ieguldītas sadzīves atkritumu apglabāšanas poligonu izveidē un attīstībā, lai nodrošinātu atkritumu apglabāšanu iedzīvotājiem un videi nekaitīgā veidā.

Sadzīves atkritumu apglabāšana atbilstoši normatīvo aktu prasībām nodrošināta 10 sadzīves atkritumu poligonos. Tikai vienā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģionā – Vidusdaugavas sadzīves atkritumu apsaimniekošanas reģionā – nav izveidots normatīvo aktu prasībām atbilstošs sadzīves atkritumu apglabāšanas poligons. Šajā reģionā, piesaistot 2007. – 2013. gada ES finanšu plānošanas perioda Kohēzijas fonda līdzfinansējumu, notiek sadzīves atkritumu poligona „Dziļā Vāda” būvniecība, sadzīves atkritumu pārkraušanas - šķirošanas staciju būvniecība Madonā un Aizkrauklē, šķirošanas stacijas būvniecība Jēkabpilī un bioloģiski noārdāmo atkritumu kompostēšanas laukuma būvniecība Madonā. Šo sadzīves atkritumu poligonu un citus atkritumu apsaimniekošanas infrastruktūras objektus ir paredzēts nodot ekspluatācijā 2011.gada vidū.

Kopumā kopš 2000. gada ar ISPA, Kohēzijas fonda un ERAF atbalstu rekultivētas 298 normatīvo aktu prasībām neatbilstošas atkritumu izgāztuves ~ 418,43 ha platībā, attiecīgi Kohēzijas fonda līdzfinansēto projektu ietvaros 251 izgāztuve 338,43 ha platībā un ERAF projektos – 47 izgāztuves 80 ha platībā

2010. gadā sadzīves atkritumu apsaimniekošanas projektos ieguldīti 8,97 milj. latu, t.sk. Kohēzijas fonda līdzekļi ir 7,11 milj. un projektu īstenotāju līdzekļi – 1,86 milj. latu (10. attēls).

10. attēls. Investīcijas atkritumu apsaimniekošanas attīstībā, 2010, milj. LVL

Lielāko daļu, t.i., 79% no ieguldītajām investīcijām atkritumu apsaimniekošanā – infrastruktūras projektos un izgāztuvju rekultivācijā – sastāda Kohēzijas fonda līdzfinansējums.

Apmēram 87% no šiem līdzekļiem ieguldīti sadzīves atkritumu poligonu infrastruktūras izveidē un attīstībā, ~ 9% – normatīvo aktu prasībām neatbilstošo atkritumu izgāztuvju rekultivācijā un tikai ~ 4% – dalītās atkritumu vākšanas sistēmas attīstībā.

Līdz 2010. gada beigām, piesaistot 2007. – 2013. gada Eiropas Savienības finanšu plānošanas perioda finanšu līdzekļus, rekultivētas 23 sadzīves atkritumu izgāztuves 33,4 ha platībā, kā rezultātā tiek būtiski samazināts vidē novadītais piesārņojums.

2010.gadā uzsākts īstenot arī dalītas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības projektus. Apstiprināto 5 projektu ietvaros plānots izveidot sadzīves atkritumu šķirošanas un pārkraušanas stacijas Brocēnu novadā un Kuldīgā, sadzīves atkritumu šķirošanas un kompostēšanas laukumu Ogres novadā, sadzīves bīstamo atkritumu savākšanas punktu Salaspils novadā, kā arī šķiroto atkritumu savākšanas laukumus Baldones, Ikšķiles, Lielvārdes un Ogres novadā. Projektu piešķirtais Kohēzija fonda līdzfinansējums – 2,229 milj. latu, no kuriem izmaksāti 0,328 milj. latu.

Lielākās investīcijas 2010.gadā atkritumu apsaimniekošanas jomā ieguldītas Kurzemes plānošanas reģionā – 36% no visām investīcijām, Vidzemes – 24%, Zemgales – 22%, Rīgas – 13% un Latgales plānošanas reģionā – 5% ieguldītajām investīcijām atkritumu apsaimniekošanas sfērā (6. tabula).

6. tabula. Investīcijas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstībā plānošanas reģionos, 2010

Plānošanas reģions	Investīcijas, LVL
Rīga	1 146 861
Vidzeme	2 152 395
Kurzeme	3 259 981
Zemgale	1 976 176
Latgale	435 267
Kopā	8 970 680

Vidzemes, Kurzemes un Zemgales plānošanas reģionā investīcijas novirzītas reģiona sadzīves atkritumu apsaimniekošanas (poligonu infrastruktūras attīstības) projektos, kā arī normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācijā. Rīgas plānošanas reģionā finanšu līdzekļi investēti arī dalītas atkritumu apsaimniekošanas sistēmas attīstības projektā, bet savukārt Latgales plānošanas reģionā investīcijas novirzītas tikai normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju rekultivācijā. Lielākais skaits normatīvo aktu prasībām neatbilstošo izgāztuvju – 15 no 23 – tika rekultivētas Vidzemes plānošanas reģionā, t.i. 21,95 ha platībā jeb 66% no visas līdz 2010. gadam rekultivētās platības.

INVESTĪCIJAS VĒSTURISKI PIESĀRŅOTO VIETU SANĀCIJĀ

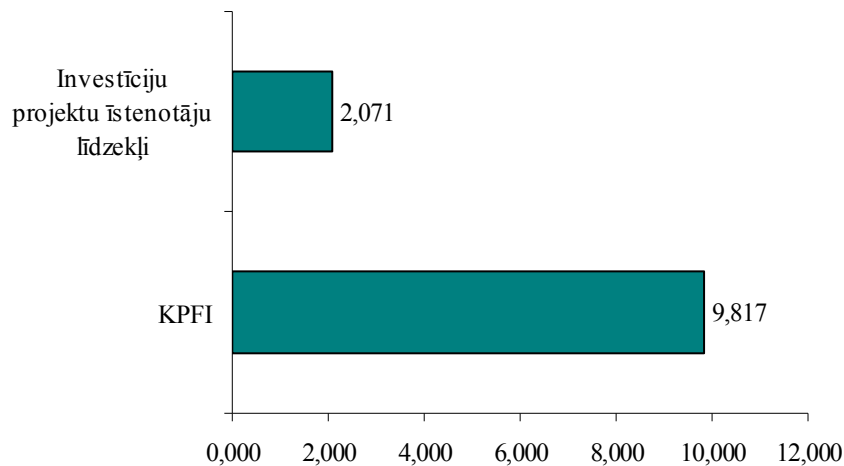
Aktivitātes ietvaros 2009.gada decembrī apstiprināti un 2010.gadā uzsākts īstenot 2 projektus – Jelgavas šķidro bīstamo atkritumu izgāztuves „Kosmoss” sanācijas darbi un Vēsturiski piesārņoto vietu „Inčukalna sērskābie gudrona dīķi” sanācijas darbi. Aktivitātes mērķis ir panākt augsnes, grunts, pazemes un virszemes ūdeņu kvalitātes uzlabošanu, atjaunot un uzlabot vides kvalitāti piesārņotajās vietās, kā arī novērst iedzīvotāju veselības apdraudējumu. Projektu piešķirtais Eiropas Reģionālās attīstības fonda līdzfinansējums – 18,157 milj. latu, no kuriem izmaksāti 0,269 milj. latu.

INVESTĪCIJAS SILTUMNĪCEFEKTA GĀZU EMISIJU SAMAZINĀŠANĀ

Siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšanas pasākumiem ir pieejams Klimata pārmaiņu finanšu instruments, kura mērķis ir veicināt globālo klimata pārmaiņu novēršanu, pielāgošanos klimata pārmaiņu radītajām sekām un sekmēt siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanu (piemēram, īstenojot pasākumus ēku energoefektivitātes uzlabošanai gan sabiedriskajā, gan privātajā sektorā, tehnoloģiju, kurās izmanto atjaunojamus energoresursus

attīstīšanu un ieviešanu, kā arī īstenojot integrētus risinājumus siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai).

Ar KPFI atbalstu pašvaldību autonomo funkciju nodrošināšanai projektu atklāta konkursa „Energoefektivitātes paaugstināšana pašvaldību ēkās” ietvaros pabeigti 34 projekti par kopējo finansējumu 11,888 milj. latu apmērā, t.sk. KPFI finansējums sastāda 9,817 milj. latu jeb 83% no kopējām investīcijām (11. attēls).

11. attēls. Investīcijas atkritumu apsaimniekošanas attīstībā, 2010, milj. LVL

Īstenojot šos projektus 88 pašvaldību ēkās, tai skaitā 33 bērnudārzos, 50 skolās, 1 kultūras centrā un 4 administrācijas ēkās paaugstināta energoefektivitāte, t.i., katru gadu tiks samazinātas CO2 emisijas par ~5,3 tūkst. t.

2010.gadā arī ir noslēgti līgumi par projektu īstenošanu šādu projektu konkursu ietvaros:

- projektu atklāta konkursa „Siltumnīcefekta gāzu emisijas samazinošu tehnoloģiju attīstīšana” ietvaros noslēgti 19 līgumi (KPFI finansējums 29 366,88 LVL),
- projektu atklāta konkursa „Tehnoloģiju pāreja no fosilajiem uz atjaunojamajiem energoresursiem” noslēgti 12 projektu līgumi (KPFI finansējums 897 318,50 LVL),
- projektu atklāta konkursa „Energoefektivitātes paaugstināšana augstākās izglītības iestāžu ēkās” noslēgti 20 līgumi (KPFI finansējums 256 204,54 LVL),
- projektu atklāta konkursa „Kompleksi risinājumi siltumnīcefekta gāzu emisijas samazināšanai valsts un pašvaldību profesionālās izglītības iestāžu ēkās” noslēgti 27 līgumi (KPFI finansējumu 212 045,14 LVL).

Kopumā KPFI finansējuma piesaistei 2010. gadā noslēgti 96 līgumi par projektu īstenošanu, 78 līgumu izpildei kopā izmaksāts KPFI finansējums 1,395 milj. latu apmērā.

INVESTĪCIJAS DABAS AIZSARDZĪBĀ

Dabas aizsardzības projektiem pieejams Kohēzijas fonda līdzfinansējums, LIFE+ programmas, ES struktūrfondu 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” 2007. – 2013. gadam Eiropas teritoriālās sadarbības programmas un Eiropas ekonomiskās zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta¹ līdzfinansējums.

7. tabula. Investīcijas dabas aizsardzības pasākumos, 2010

Programma	Investīcijas, milj.LVL
LIFE+ programma	0,537
ES struktūrfondu 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” 2007. - 2013. gadam Eiropas teritoriālās sadarbības programma	0,241
Eiropas ekonomiskās zonas finanšu instruments un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instruments	0,468
Kopā	1,246

Kohēzijas fonda līdzfinansēto projektu īstenošana

2010.gadā 3.5.1.3. aktivitātes „Infrastrukturā izveide Natura 2000 teritorijās” 1.projektu iesniegumu atlases kārtas ietvaros apstiprināts projekts „Antropogēno slodzi samazinošās un informatīvās infrastruktūras izveide Natura 2000 teritorijās”. Tā ietvaros plānota dabas tūrisma infrastruktūras izveide 38 īpaši aizsargājamās dabas teritorijās (Rāznas nacionālais parks, dabas liegums (turpmāk tekstā – DL) „Jašas un Bicānu ezers” un dabas parks (turpmāk tekstā – DP) „Numernes valnis”, Ķemeru nacionālais parks, DL „Vīķu purvs”, ģeoloģiskais un ģeomorfoloģiskais dabas piemineklis (turpmāk tekstā – ĢĢDP) „Skaistkalnes karsta kritenes”, DL „Cenas tūrelis”, DP „Beberbeķi”, DP „Ragakāpa”, DP „Piejūra”, DL „Lielupes grīvas pļavas”, DP „Salacas ieleja”, DP „Piejūra”, DL „Burtnieku ezera pļavas”, DL „Dēliņkalns”, DL „Korneti - Peļļi”, DL „Randu pļavas”, DL „Vecdaugava”, DL „Vitupes ieleja”, DL „Vidzemes akmeņainā jūrmala”, DL „Zilaiskalns”, Ziemeļvidzemes biosfēras rezervāta DL zonā „Vidusburtnieks”, DL „Rūjas paliene” un DL „Sedas purvs”, Gaujas nacionālais parks, DL „Mežmuižas avoti”, DP „Ogres Zilie kalni”, DP „Daugavas ieleja”, Slīteres nacionālais parks, DL „Užava”, DP „Abavas senleja”, DP „Pinku ezers”, Teiču dabas rezervāts, Krustkalnu dabas rezervāts, DL „Lubāna mitrājs” (DL „Pededzes lejtece”, DL „Salas purvs”, DL „Pārabaine”), DP „Sauka”, DP „Dvietes paliene”, DL „Liepājas ezers”, DL „Ziemepe”), kas ietilpst intensīvi apmeklētu *Natura 2000* teritoriju grupā. Projektam piešķirtais Kohēzijas fonda līdzfinansējums – 2,687 milj. latu, no kuriem finansējuma saņēmējam izmaksāti 0,159 milj. latu.

LIFE+ programmas līdzfinansēto projektu īstenošana

LIFE+ projektu īstenošanā 2010. gadā Latvijā tika ieguldīti 0,537 milj. latu, no kuriem 0,412 milj. latu ir LIFE+ programmas līdzfinansējums. LIFE + programmas projektu īstenošanu administrē Latvijas Vides aizsardzības fonda administrācija.

Projektā „Pasākumi piesārņojuma ar ūdens videi bīstamajām vielām samazināšanai Baltijas jūrā” 2010. gadā strādāts pie ķīmisko vielu pārvaldības uzlabošanas pilotuzņēmumos, t.sk., bīstamo ķīmisko vielu noteikšanas, izmantošanas, aizvietošanas programmas, veiktas apmācības dažādām mērķa grupām, noorganizēti starptautiski semināri.

¹ Informāciju par projektu īstenošanu skatīt nodaļā „Eiropas ekonomiskās zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta apguve”

LIFE+ programmas atbalstīto projektu „Vides politikas un pārvaldības priekšlikumu izstrāde, demonstrējot tūrisma attīstības ieguvumus vides, sociālajā un ekonomikas jomā Slīteres nacionālajā parkā” plānots ieviest no 2009. līdz 2012. gadam. Projekta ietvaros 2010. gadā izstrādāts Slīteres nacionālā parka ceļvedis, vadlīnijas publisko pasākumu organizēšanai dabas teritorijās, informācijas saturam brīvdabas stendos, aktīvā tūrisma maršrutu krāsu marķējumam, izdota latviešu – lībiešu vārdnīca u.c.

Latvijas Universitātes īstenotā projekta „Augstā purva biotopu atjaunošana īpaši aizsargājamās dabas teritorijās Latvijā” mērķis ir atjaunot dabisko ūdens līmeni projekta vietās – augstā purva biotopos, kurus ir ietekmējusi nosusināšana – Aizkraukles purvā un mežos, Aklajā, Rožu un Melnā ezera purvā, tādējādi aizsargāt Eiropas un Latvijas nozīmes purva biotopus, augus un dzīvniekus. 2010. gadā sagatavota ceļojošā izstāde par augstajiem purviem, notikuši semināri, uzsākts darbs pie filmas uzņemšanas un īpaši aizsargājamo dabas teritoriju dabas aizsardzības plānu izstrādes projekta vietās.

Daugavpils pilsētas domes īstenotā projekta „Reto rūpuļu un abinieku aizsardzība Latvijā” laikā paredzēts atbalstīt purva bruņurupuču *Emys orbicularis*, gludenās čūskas *Coronella austriaca*, sarkanvēdera ugunskrupju *Bombina bombina* populāciju palielināšanos Latvijā un nodrošināt to ilgtspējīgu eksistēšanu ar in-situ, ex-situ un likuma aizsardzības metožu kombināciju. 2010. gadā uzsākta projekta īstenošana, organizēti informatīvi semināri, ar Swedbank Daugavpils nodaļas darbiniekiem projekta teritorijā veikta aizaugušo vietu attīrīšana no krūmiem.

Projekta „Inovatīvas pieejas jūras bioloģiskās daudzveidības monitoringam un dabas vērtību aizsardzības stāvokļa novērtējumam Baltijas jūras ziemeļu - austrumu daļā” mērķis ir izstrādāt inovatīvu pieeju, lai novērtētu jūras bioloģisko daudzveidību un tās aizsardzības stāvokli, kā arī apzinātu cilvēka ietekmes apmērus. Projekta ietvaros tiks izstrādāta inovatīva jūras bioloģiskās daudzveidības monitoringa un novērtējuma pieeja, balstoties uz vienotu indikatoru sistēmu, kā arī praksē tiks pārbaudītas un izvērtētas monitoringa un novērtējuma metodes. Projekta aktivitātes tiks īstenotas Baltijas jūrā Latvijas, Igaunijas, Somijas un Zviedrijas teritoriālajos ūdeņos un ekskluzīvi ekonomiskajās zonās. Projekta īstenošana uzsākta 2010. gada oktobrī.

Projekta „Ilgtspējīgas lauksaimniecības veicināšana globāli apdraudētas putnu sugas aizsardzībai lauku ainavā” ietvaros grīšļu ķauķa aizsardzībai no 2010. līdz 2015. gadam Lietuvā un Latvijā dažādas organizācijas rūpēsies par ilgtspējīgas lauksaimniecības ieviešanu un dzīvotņu atjaunošanu tā ligzdošanas vietās, kā arī par sabiedrības izglītošanu, lai uzlabotu grīšļu ķauķa aizsardzību. Mērķteritorijas – Liepājas ezers, Papes ezers, Kļušai, Tulķaraģe, Šiša, Žuvintas ezers – ietilpst Eiropas Savienības *Natura 2000* aizsargājamo teritoriju tīklā.

LIFE+ projekta „Griezes biotopu atjaunošana *Natura 2000* teritorijā „Dvietes paliene” pasākumi Dvietes palienē skars visvairāk aizaugušās pļavas dabas parka vidusdaļā, lai atjaunotu griezei piemēroto biotopu vienlaidu platības. „Dvietes paliene” ir viena no nozīmīgākajām griezes ligzdošanas vietām valstī – šeit ligzdo 40-100 pāru šo Latvijas un Eiropas mērogā īpaši aizsargājamo putnu. Taču griezei piemērotie biotopi – mitras un atklātas palieņu pļavas – dabas parkā, līdzīgi kā citur Latvijā, ir apdraudēti pārveidotā hidroloģiskā režīma un pamestības dēļ. Aizaugot ar krūmiem un kokiem, tie kļūst pļavu putniem nepiemēroti. Pļavu nosusināšana, pārveidojot upju tīklu, teritorijā aizsākusies jau 20. gadsimta 30. gados, bet pēdējās desmitgadēs arvien samazinājusies pļavu apsaimniekošana. Projekta ietvaros četru gadu laikā paredzēta iztaisnota Dvietes upes posma atgriešana dabiskajā gultnē apmēram 2 km garumā, pļavu atjaunošana, sadarbībā ar zemes īpašniekiem izcērtot kokus un krūmus, kā arī govju un zirgu ganību ierīkošana atjaunotajās pļavās to ilglaicīgai uzturēšanai griezēm piemērotā stāvoklī. Lai novērtētu biotopu atjaunošanas pasākumu ietekmi, tiks veikts griežu populācijas un pazemes ūdens līmeņa monitorings. Paredzēts izstrādāt arī jaunas

metodes griežu biotopu klasifikācijai un modelēšanai, balstoties uz attālo izpēti (aerofotogrāfēšanu), ko turpmāk varētu izmantot griezei piemēroto biotopu novērtēšanā citur Latvijā.

ES struktūrfondu 3. mērķa „Eiropas teritoriālā sadarbība” 2007. - 2013. gadam Eiropas teritoriālās sadarbības programma

Projektu īstenošanā ieguldīti 0,241 milj. latu, no kuriem ES fondu līdzfinansējums 0,205 milj. latu.

Dabas aizsardzības pārvaldes Ķemeru nacionālā parka administrācija īsteno Igaunijas – Latvijas pārrobežu sadarbības programmas projektu „Atpakaļ pie dabas”. Tā mērķis ir kopīgiem spēkiem uzlabot aizsargājamo dabas teritoriju pārraudzību un izglītot plašāku sabiedrību par vides aizsardzības jautājumiem un īpaši par mitrājiem. Projekta ietvaros 2010. gadā sadarbībā ar Ķemeru vidusskolu noorganizēta Slokas ezera pastaigu takas sakopšanas talka, notikuši 3 mitrāju iepazīšanas programmu testēšanas pasākumi, kuros piedalījās 98 skolēni un 5 skolotāji, izdota pasaku grāmata „Kalli un Modra piedzīvojumi mitrājos”, organizēti vairāki semināri – seminārs Dabas aizsardzības pārvaldes speciālistiem, sadarbības partneriem un studentiem par mitrzemju atjaunošanu un apsaimniekošanu un seminārs vides izglītības pedagogiem un aktīvistiem „Par vides izglītību un interpretāciju”, kā arī konkurss 6. – 7. klašu skolēniem „Saudzēsim mitrājus kopā! Pievienojies!”, sagatavotas 3 mitrāju iepazīšanas programmas par augsto purvu, dumbrāju un piekrasti (visi materiāli pieejami arī krievu un igauņu valodā), administratīvi – informatīvajā centrā “Meža māja” izveidota izstāde “Dabas dziednīca – purvs”.

Projekta „Neapzinātās kultūras mantojuma vērtības meža kultūrvidē”, kur Latvijas puses vadošais partneris ir Valsts meža dienests, ietvaros 2010. gadā atklāta Gaujas kultūrvēstures maršruta taka 60 km kopgarumā (Latvijā 30 km) ar 20 apskates objektiem, apkopoti inventarizācijas rezultāti par 4063 dabas objektiem, pabeigta monitoringa metodikas izstrāde un izstrādāta izstādes koncepcija un demonstrāciju teritorijas koncepcija. Sagatavotas kultūras mantojuma objektu apsaimniekošanas rekomendācijas un nozīmīgāko objektu saraksts, kas iesniegts Valsts Kultūrvēstures pieminekļu aizsardzības inspekcijā, kā arī Veclaicēnē noorganizēta Igaunijas-Latvijas programmas projektu diena.

Projekta „Klimata izmaiņas: ietekme, izmaksas, un pielāgošanās Baltijas jūras reģionā” 2010. gadā noorganizēti 25 gan praktiskie, gan informatīvie semināri, kuros kopā piedalījušies apmēram 600 dalībnieku. Sadarbībā ar UNESCO Latvijas Nacionālo komisiju un Vides aizsardzības klubu izsludināta iniciatīva „Liec upē akmeni” un izdots informatīvs buklets. Sadarbībā ar LU Vides pārvaldības fakultātes studentiem sagatavotas klimata pārmaiņu pielāgošanās politikas plānošanas vadlīnijas un klimata pārmaiņu adaptācijas stratēģija Salacgrīvas novadam. Organizēts plakātu konkurss „Klimats vai mēs?”.

Latvijas Dabas muzejā projekta „Vides saziņa Baltijas jūras reģionā” ietvaros 2010. gadā izveidota izstāde „Sajūti jūru!” un animācija un stāsts „Lasis Ludis un viņa brīnumainā dzīve”, izveidotas uzlīmītes ar laša attēlu un projekta logo, kuras tiek dalītas izstādes apmeklētājiem, kā arī izdota avīze „Baltijas jūras ekoloģiskās problēmas”. Dabas muzeja speciālisti piedalījušies starptautiskajā seminārā „Lauku tūrisma attīstība” (Rīga), ekspertu forumā Somijā par bioloģisko daudzveidību un seminārā „Vides problēmas Baltijas jūrā”.

Slīteres nacionālā parka administrācija projekta „Baltijas Zaļā josta” ietvaros īsteno divus pilotprojektus – „Ziemeļkurzemes ekspresis” un „Redzēt savām acīm”. Projekta ietvaros 2010. gadā tika veikta velomaršruta posma Sīkrags – Mazirbe seguma stiprināšana ar grants segumu, noorganizēts seminārs „Militārās vēstures mantojums Ziemeļkurzemē un tūrisma perspektīvas”, iekārtota izstāde – Slīteres Nacionālā parka abinieki un rāpuļi, izdota avīze „Slīteres nacionālā parka ziņas. Ceļotājiem”, mazzbānīša dabas takā izvietota informācija par

šaursliežu dzelzceļa vēsturi un Slīteres NP tūrisma piedāvājumu, kā arī uzsākta brošūras – noteicēja „Jūras piekraste. Vērosim dabu kopā!” – sagatavošana.

Projekta „Nacionālie parki un ieguvumi – sociālekonomiskā labuma veidošana reģionos, ilgtspējīgi apsaimniekojot tajos esošās aizsargājamās dabas teritorijas” mērķis ir nodrošināt ilgtspējīgu reģiona attīstību 8 aizsargājamās dabas teritorijās sešās valstīs ap Baltijas jūru, kā arī veikt pētījumus par ilgtspējīga tūrisma ieguldījumu reģiona ekonomiskajā, ekoloģiskajā un sociālajā attīstībā. Tūrisma pakalpojumu kvalitātes uzlabošanai 2010. gadā tika veikta apmeklētāju anketēšana, savukārt, lai uzlabotu apmeklētāju monitoringu, uzsākts darbs pie 5 digitālo apmeklētāju skaitītāju iegādes. Ķemeru nacionālā parka speciālisti cēluši savu kvalifikāciju, piedaloties projekta darba grupas sanāsmē par Eiropas ilgtspējīga tūrisma Hartas 2. daļas metodikas izstrādi Baltijas jūras reģionam.

Atskaites periodā projekta „Ilgspējīga Baltija jūras resursu izmantošana (SUBMARINER)” un projekta „Naftas un kaitīgo vielu noplūdes riska novērtējums Baltijas jūras apakšreģionos” reāla īstenošana nav vēl uzsākta – ir apmeklēta dalības programmas „Baltic Sea Region Programme 2007 – 2013” projekta „Sustainable Uses of Baltic Marine Resources” uzsākšanas sanāksme Vācijā.

EIROPAS EKONOMIKAS ZONAS FINANŠU INSTRUMENTA UN NORVĒGIJAS VALDĪBAS DIVPUSĒJĀ FINANŠU INSTRUMENTA APGUVE

Ar Eiropas ekonomiskās zonas finanšu instrumenta un Norvēģijas valdības divpusējā finanšu instrumenta finansiālu atbalstu 2010. gadā tika īstenoti programmas „Vides politikas integrācijas programma Latvijā”, prioritātes „Ilgspējīga attīstība” un prioritātes „Vides aizsardzība” projekti, kuros ieguldīti 1,354 milj. latu EEZ līdzfinansējuma, 0,240 milj. latu valsts budžeta un 0,604 milj. latu projektu īstenošanu līdzekļi (8. tabula).

8. tabula. Investīcijas EEZ līdzfinansētajos pasākumos, 2010

Atbalsta jomas	Investīcijas, milj.LVL
Vides politikas integrācijas programma Latvijā	1,524
Ilgspējīga attīstība	0,468
Vides aizsardzība	0,207
Kopā	2,199

Programmas „Vides politikas integrācijas programma Latvijā” ietvaros 2010.gadā īstenoti 6 apakšprojekti, no kuriem atklāta konkursa „Starpdisciplināra izpēte un kapacitātes palielināšana vides politikas integrācijai” ietvaros tika īstenots 1 projekts, savukārt atklāta konkursa „Vides tehnoloģijas un ekoinovācija” ietvaros – 5 projekti. Atklāta konkursa „Starpdisciplināra izpēte un kapacitātes palielināšana vides politikas integrācijai” ietvaros izveidota mājas lapa www.videsrisinajumi.lv un vienota informatīvā datu bāze, kurā tiek apkopoti uzņēmumi, kas veic vides projektu ieviešanu, kā arī tiek apkopoti tirgū piedāvātie tehnoloģiskie risinājumi. Atklāta konkursa „Vides tehnoloģijas un ekoinovācija” ietvaros īstenotie projekti veicinās atkritumu kā otrreizējo izejvielu izmantošanu – ieviesta jauna stikla atkritumu apstrādes tehnoloģija, kas būtiski paaugstinās stikla otrreizējās izejvielas kvalitāti; iegādāta ecoefektīva un videi draudzīga metāllūžņu kausēšanas un ražošanas atkritumu otrreizējās pārstrādes tehnoloģiskā iekārta un aprīkojums, kā arī uzstādīta metāllūžņu radiācijas kontroles uzraudzības sistēma. Vides tehnoloģiju jomā iegādāts aprīkojums koksnes – plastmasas kompozītmateriālu granulu ražošanai, kur produkcija tiek ražota no termoplastiskās bāzes polimēriem, kā arī izstrādāta praktiskai pielietošanai atbilstoša videi droša un efektīva notekūdeņu dūņu pārstrādes projekta pilna dokumentācija, ko uzņēmēji, kas nodarbojas ar notekūdeņu dūņu pārstrādi, varēs izmantot kā izejas materiālu konkrēta projekta izstrādei un ieviešanai.

Prioritātes „Vides aizsardzība” individuālā projekta „Dioksīnu un policiklisko aromātisko ogļūdeņražu satura kontroles sistēmas pilnveidošana” ietvaros 2010. gadā ieviesta dioksīnu noteikšanas metode, kas veicinājusi gan benzo(a)pirēna, gan citu policiklisko aromātisko ogļūdeņražu piesārņojuma samazināšanu Latvijā ražotajā zivju produkcijā, vienlaikus radot priekšstatu par dioksīna līmeni Latvijas iekšējo ūdeņu zivīs, kā arī izpratni par nepieciešamību samazināt ražošanas procesā radīto kaitējumu videi.

Prioritātes „Ilgtspējīga attīstība” ietvaros 2010.gadā pabeigts individuālais projekts „Ilgtspējīgas zivju un vēžu resursu iekšējos ūdeņos un videi draudzīgas akvakultūras pārvaldības veicināšanai (PROMIWA)”. Projekta laikā Arāja (Āraiša), Beberliņu, Dubuļu, Dēliņa un Špogu ezeriem tika pētīts hidrobioloģiskais un ekoloģiskais stāvoklis un, pamatojoties uz iegūtajiem datiem, novērtēta ezeru ūdens kvalitāte un vēžu un zivju dabīgās barības bāze, zivju krājumi un vēžu populācijas attīstības iespējas – vēlāk šie ezeri tika papildināti ar zivju (karpu, līdaku, asaru, peledu, sīgu, vēdzeļu) un vēžu (platspīļu vēžu) resursiem. Akvakultūras nozarē iesaistīto cilvēku zināšanu papildināšanai tika izstrādāti 10 moduļi – kursu programmas akvakultūras studijām maģistrantūrā, tika organizēti 4 lekciju cikli Latvijas novados, kā arī sagatavots un izdots „Apmācību kurss akvakultūrā nozares speciālistiem un saimniecībām”, kas bija pieejams visiem kursu dalībniekiem. Liela nozīme projekta veiksmīgā īstenošanā bija norvēģu partnerim NOFIMA Marin, kura eksperti ir pasaulē atzīti speciālisti akvakultūrā, un kuru pieredzi un zināšanas Latvijas akvakultūras nozares pārstāvji pārņēma lekcijās un semināros Latvijā.